

[Rosing]

trusler såsom den såkaldte drivhuseffekt, nedbrydningen af ozonlaget og den grænseoverskridende forurening fra de store industrilande.

Vi er aktivt med i de internationale forhandlinger, eksempelvis det finske initiativ, hvor de fleste deltagere heldigvis seriøst søger at finde fælles løsninger på de alvorlige trusler, som i værste fald vil underminere menneskehedens muligheder for at videreføre de samfund, som vi kender i dag. Danmark har efter min mening indset sit internationale ansvar og gør i det store og hele et stort arbejde for at trække andre lande med i den rigtige retning, ligesom Folketinget også for nylig om end i beskedent omfang er begyndt at støtte det arbejde, der gøres i det arktiske område til fordel for miljøet.

Vejen mod det europæiske fællesskabs indre marked er brolagt med mange uløste spørgsmål for Grønlands vedkommende, spørgsmål, som vi er i gang med at kortlægge og finde løsninger på. Det må være i Folketingets og den danske befolknings klare interesse, at de dele af rigsfællesskabet, som befinder sig uden for det europæiske fællesskab – i øvrigt i fuld forståelse med Danmark – finder et rimeligt og naturligt ståsted i harmoni med moderlandets stormskridt mod et forenet Europa.

Udviklingen mod en politisk union, hvad det så end måtte betyde, og mod en økonomisk-monetær union sætter ganske naturlige spørgsmål op for, hvilke virkninger det vil få for den grønlandske økonomi og vores planlægning og styring af en langsigtet udvikling af den grønlandske husholdning.

Den pludselige udvikling mod demokratiske tilstande i Østeuropa har vi naturligvis også fulgt med spænding, glæde og en vis grad af nervøsitet. Den globale afspænding og tilnærmelsen mellem Øst og Vest, som forhåbentlig endnu en gang bliver cementeret under topmødet mellem Bush og Gorbatsjov i USA i disse dage, har i høj grad haft vores bevågenhed.

Det har været en stor glæde for os at iagttage opbremsningen i våbenkapløbet, for inden for rigsfællesskabet er det uden tvivl det grønlandske folk, som mest direkte har mærket virkningerne af den kolde krig og »fredens udbrud«. I 1951 blev der indgået en dansk-amerikansk forsvarsaftale uden vor medvirken og indflydelse, og uden at vi fik mulighed for at tage til genmæle. Gennem 40 år har de amerikanske militærbasers tilstedeværelse medført en vis utilsigtet

sammensmeltning mellem de grønlandske civile samfundsbehov i infrastrukturen og amerikanernes militærstrategiske behov.

Vi er som sagt yderst tilfredse med afspændingen mellem Øst og Vest. Det eneste, vi vil anmode regeringen og Folketinget om, er, at man påtager sig det ansvar, som følger af den bilaterale aftale fra 1951, mens Grønland endnu var en dansk koloni, nemlig at Grønlands grundlæggende behov for at opretholde en rimelig trafikstruktur med alle økonomiske og menneskelige konsekvenser bliver tilgodeset i de forhandlinger, der finder sted i lyset af amerikanernes tilbagetrækning fra en af deres militærbaser i Grønland.

Grønland selv er i fuld gang med den vanskelige opgave at opbygge sit eget samfundssystem som en hjemmestyret del af rigsfællesskabet. Vi er i færd med at befri os for de gamle åg fra integrationsperioden i tiden mellem kolonitidens ophør og hjemmestyrets indførelse. Jeg tænker specielt på det sorteste kapitel i det dansk-grønlandske forhold siden 1960'erne, det såkaldte fødestedskriterium, hvorefter løn og øvrige goder afhænger af, om man er født i Grønland eller Danmark. Denne ordning har som ingen anden været ansvarlig for et delt samfund og svært oprettelige konflikter mellem de to befolkningsgrupper.

Jeg har den glædelige nyhed til Folketinget, at fødestedskriteriet nu enstemmigt er blevet dødsdømt. Dette ord, som lugter langt væk af kolonialisme og integration, kan nu endelig fjernes fra det danske sprog, og dette faktum er vel nok trods de mange fremskridt mod et grønlandsk baseret samfund inden for de sidste 11 år det vigtigste psykologiske skridt, der er taget af det grønlandske Landsting til at normalisere forholdet mellem grønlandske og danske arbejdstagere. Forhåbentlig vil det betyde en afgørende generel forbedring af de vilkår, som den fastboende befolkning i Grønland har og vil få i fremtiden.

Vi lever heller ikke i et totalt harmonisk samfund. Det har med al gru vist sig her i begyndelsen af det nye årti, og det faktum er sandelig heller ikke ukendt for den danske befolkning på grund af pressens omtale. Det betyder dog ikke, at vi sidder tilbage og er handlingslammede, sidder med gru og ikke ved, hvad vi skal gøre, tværtimod. Trods det, man hører hernede, er der utrolig mange gode og stærke kræfter i vort